

Bibliotek.dk som lokal grænseflade – notat

Dette notat skal beskrive løsningsmodeller for ”bibliotek.dk som lokal grænseflade” som opfølgning på det notat som blev lavet i 2007 ¹ og på den workshop som blev afholdt i 2008.

Bibliotek.dk som lokal grænseflade – notat.....	1
Hvorfor?	1
Modeller	1
Skitse til funktioner	2
Brugergrænsefladen	3
Brugerlogin	3
Søgning	4
Oprettelse af låner / bruger	4
Samsøgning med lokalt cms.....	5
Hvad kræves lokalt?.....	5
Open Library Strategy	5

Hvorfor?

Ønskerne bag ”bibliotek.dk som lokal grænseflade” kan formentlig rubriceres til en eller flere af følgende (og sikkert også flere end dem):

- det er venligt over for brugerne at den lokale grænseflade ligner bibliotek.dk's
- bibliotek.dk's grænseflade er bedre end den lokale
- bibliotek.dk's grænseflade udvikler sig hurtigere end den lokale
- det er mere rationelt at samle kræfterne i én grænseflade end i mange forskellige
- brugerne skal opfatte biblioteksvæsnets net som ét – derfor er det logisk med én adgang
- det vil være mere rationelt at bruge én database som så kan optimeres med hensyn til søgeveje og visning til alles bedste
- den samlede økonomi vil være bedre tjent med én base og én grænseflade end mange varianter over samme tema

Modeller

Notatet opregnede tre modeller:

- A: en bibliotek.dk-lignende grænseflade til lokalt brug ²
- B: bibliotek.dk, hvor låneren har adgang til egne udlån m.v., men søgning sker i bibliotek.dk
- C: model B udbygget med adgang til andre ressourcer (integrated search og/eller federated search)

¹ [link til notatet indsættes når det er flyttet til styrelsens nye site]

² DBC's kode til bibliotek.dk's brugergrænseflade kan rekvireres af dem der måtte ønske det

Ad A:

Ang. Forretningsmodel anbefaler notatet: fra 2007:

"Hvis Biblioteksstyrelsen beslutter at udvikle en generel bibliotek.dk-lignende brugergrænseflade... så anbefales Open Source som forretningsmodel. Bibliotekerne vil så selv kunne implementere og tilrette grænsefladen, hvis de nødvendige ressourcer er til stede inhouse, eller de kan bede en leverandør tilrette, supportere og vedligeholde produktet.

- Det betyder, at der kan være flere leverandører af grænsefladen. Det er imidlertid vigtigt at en evt. videreudvikling af koden skal komme andre brugere af samme kode til gode
- hvis koden indgår i et produkt eller tjenesteydelse, der gøres til genstand for videresalg, skal den pågældende instans indgå en licensaftale med den part, der har ejerskab til koden (BS)
- brugerne kan tegne vedligeholdelsesaftale vedr. koden"

DBC har i forbindelse med Open Library Strategy arbejdet med forretningsmodeller for Open Source. De vil blive publiceret i marts 2009, og vil være udgangspunktet for en forretningsmodel for bibliotek.dk som lokal grænseflade.

Skitse til funktioner

Workshoppene koncentrerede sig om varianter af model B og C, hvor de bibliografiske data lagres i DanBib, mens administrative data lagres lokalt.

Dvs. søgning og visning sker via fælles services fra en grænseflade som henter administrative data i lokale administrative databaser til visning for brugerne i grænsefladen.

Der er ikke noget i vejen for at en grænseflade udelukkende søger mod en lokal bibliografisk database. Forudsat denne database stiller et standardiseret grænsesnit (service) til rådighed for grænsefladen.

I det hele taget lægger DBC's Open Library Strategy op til at hvert bibliotek kan sammenstykke services efter eget behov.

Herunder en gennemgang af funktioner set fra brugerens side og hvilke udviklingsopgaver der ligger i de forskellige funktioner.

Skitse til hvordan brugeren kan se det:

The screenshot shows the search results page on Bibliotek.dk. At the top, there are navigation tabs: 'Søg', 'Emneoversigt', 'Kurv', and 'Mine søgninger'. Below these are search filters: 'Almindelig søgning', 'Søg artikel', 'Søg musik', and 'Kommandosøg'. The search criteria are 'Du søgte på: emne=træklatring' and 'Der blev fundet 1 poster, som matcher din søgning'. There are buttons for 'Præcisér søgning' and 'Ny søgning'. Below this, it says 'Der blev fundet 1 post i Åbenrå bibliotek:' with a 'Send søgning videre til Google - vælg' dropdown.

The main search result is for the book 'Træklatring i de danske skove' by Sten Skytte, Morten Boysen, and Lenette Schunck. The status is 'Hjemme!' and there are links for 'Se status' and 'Reservér nu'. A yellow box with an arrow pointing to the book title contains the text: 'Lokale administrative data hentes ind og vises umiddelbart eller i popup-vinduer eller lignende'. Below the search results, it says 'Der blev fundet 4 poster i bibliotek.dk:'. The first result is 'Skytte, Sten Træklatring Sten Skytte & Anders Bülow' with a 'Bestil bog denne udgave' button. A yellow box with an arrow pointing to this button contains the text: 'Bestil sat op med Åbenrå valgt'. Other results include 'Vejlederseminar om klatring og leg i træer og rebbaner' and 'Ydegaard, Torbjørn Leg og liv i træerne'.

Brugergrænsefladen

Grænsefladen vil kunne placeres lokalt, hos en systemleverandør eller hos DBC. Bibliotek.dk rummer en lang række funktioner for brugerne. Ved en model med brug af den centrale database som lokalkatalog vil langt de fleste umiddelbart kunne bruges i den lokale grænseflade.

Brugerlogin

Dette må baseres på NemLogin (nyt navn for SingleSignOn) som udvikles i borger.dk-regi. Login skal fungere uanset om man starter på bibliotek.dk – og logger sig ind der. Eller starter på bibliotek.dk/solby og logger sig ind der. Mange biblioteker stiller i dag en autentificeringsservice til rådighed - som allerede bruges af bibliotek.dk (NCIP eller z39.50)

Søgning

Man søger i bibliotek.dk-basen i samtlige poster. Man skal kunne få vist udelukkende lokale poster eller både lokale poster og poster fra den samlede base. Man skal kunne markere poster, så de kun vises når det er den lokale base der søges fra – eller en bruger der via sit login er knyttet til denne.

Hvor mange søgesider og faciliteter man ønsker skal være trimbart.

Funktionen findes ikke p.t.

Afgrænsning og visning på afdelingsniveau skal udvikles.

Sortering

Man skal kunne få vist søgeresultat sorteret i lokal bestand og ikke-lokal bestand

Brugeren ser lokale poster først og enten automatisk eller ved klik poster fra bibliotek.dk.

Funktionen findes ikke p.t.

Andre datatyper:

Artikler

Det skal være muligt at få vist artikler (ved brug af artikelposterne i den fælles base) som findes lokalt – og mulighed for at se artikler som ikke findes lokalt.

Funktionen findes ikke p.t.

Netdokumenter - gratis

Skal blot være en tilvalgs/fravalgsmulighed om man vil medtage den centrale bases netdokumenter.

Netdokumenter – begrænset adgang

Kræver federated eller integrated search. Det skal være muligt fra OPAC'en at linke til fuldtekst for de ressourcer som biblioteket har købt licens til. Det løses mange steder med en linkresolver.

Licenser administreret via Folkebibliotekernes Licensguide er registreret i VIP, og vil også kunne bruges af den lokale grænseflade. VIP som webservice skal dog udbygges for at dette kan fungere.

Hent tilgængelighed

To services kan anvendes: opslag via z-39.50 i lokale kataloger (findes allerede) eller NCIP Lookup Item service som henter tilgængelighed (bruges pt. ikke).

Tilgængelighed på afdelingsniveau (filialer) skal udvikles.

Bestil/reserver materiale

Funktionen skal laves med NCIP Request Item. Et bibliotek.dk-2009-projekt vil etablere funktionen centralt.

Oprettelse af låner / bruger

På bibliotek.dk-2009-planen som NCIP Create User service.

Oversigt over mine lån

Med låneperiode samt statusoplysninger – under implementering:

NCIP Lookup Item, Lookup Request services, Lookup User.

Annuller reservering

Under implementering: NCIP Cancel Request Item service

Forny lån

Under implementering: NCIP Renew Item service

P.t. ikke omfattet af DanZigs guidelines ang. administrative data er fx:

- bøder
- løbenummer til afhentning af materiale

Samsøgning med lokalt cms

Kan løses med federated/integrated search. En anden løsning kan være at lagre og indekse hjemmesidedokumenter i en databrønd og samsøge med denne.

Hvad kræves lokalt?

Forudsætningen for at man kan arbejde med bibliotek.dk som lokal grænseflade er at éns administrative system skal kunne stille de services der er nævnt ovenfor til rådighed. Ønsker man at bruge egen database til bibliografiske data, at den ligeledes er udviklet til en serviceorienteret arkitektur. Begge ender af enhver af disse transaktioner skal kunne operere inden for de aftalte protokoller, standarder og guidelines:

NCIP:

Create User service

Lookup User service

Request Item service

Lookup Item service

Lookup Request service

Cancel Request Item service

Renew Item service

Open Library Strategy

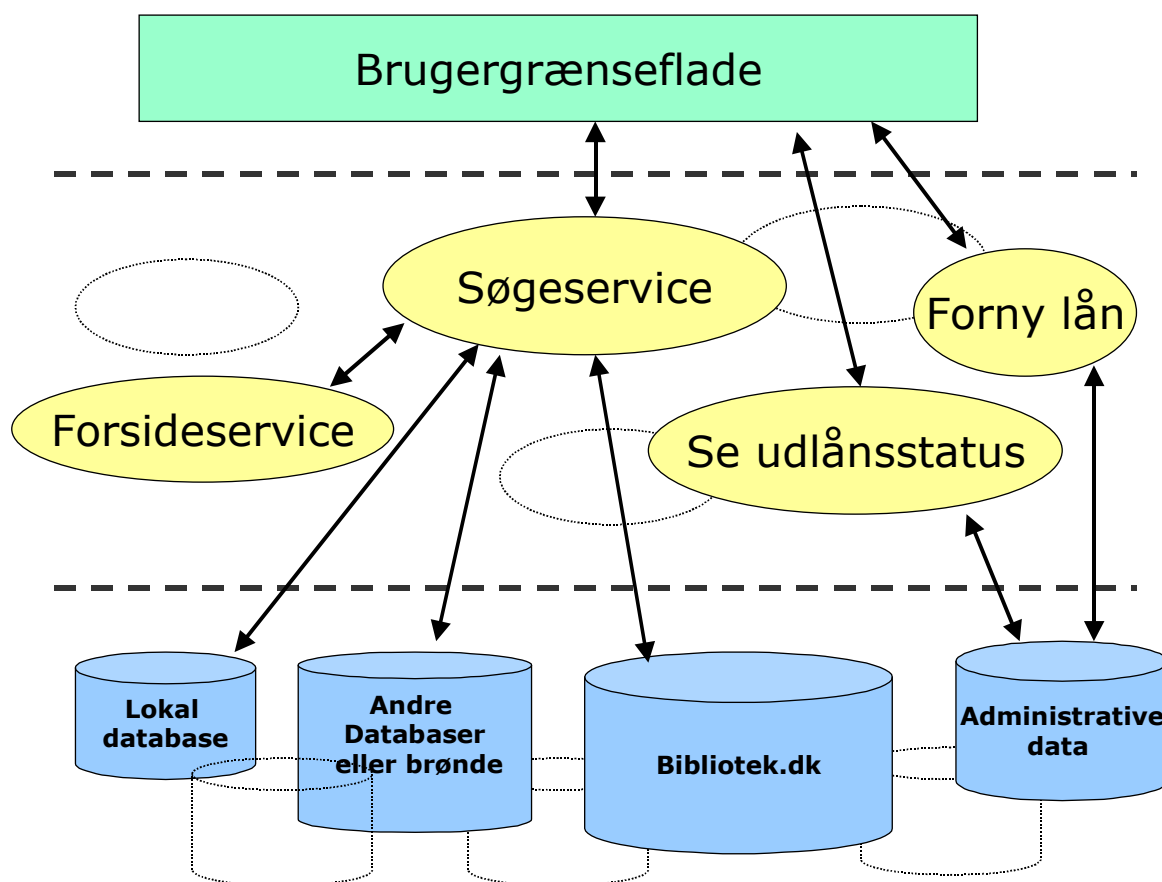
Etableringen af mange af de ovennævnte services er en del af DBC's Open Library Strategy.

Formålet med Open Library Strategy er bl.a.:

- At bibliotekerne, systemleverandørerne og offentlige og private tjenester, fx Borger.dk og boghandlernes websites, får mulighed for at anvende services og komponenter fra DanBib og bibliotek.dk.
- At statens investering i bibliotek.dk – og bibliotekernes betaling for DanBib – kommer "tilbage" til bibliotekernes egne løsninger.

Implementering af en serviceorienteret arkitektur (SOA); alle informationer og al funktionalitet skal klart og entydigt opdeles i uafhængige services, der kan bruges af alle; SOA bygger på principper om genbrug, minimal afhængighed, fleksibilitet, synlighed og anvendelsen af standarder.

Illustration af servicemodellen med eksempler på services:

Februar 2009
Kirsten Larsen